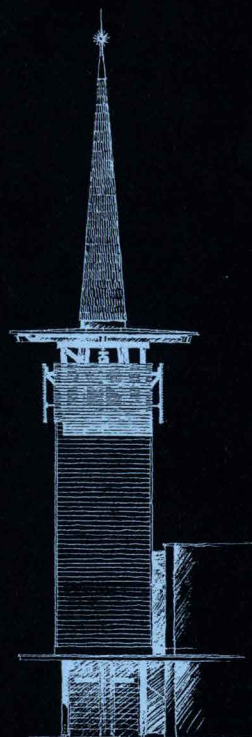
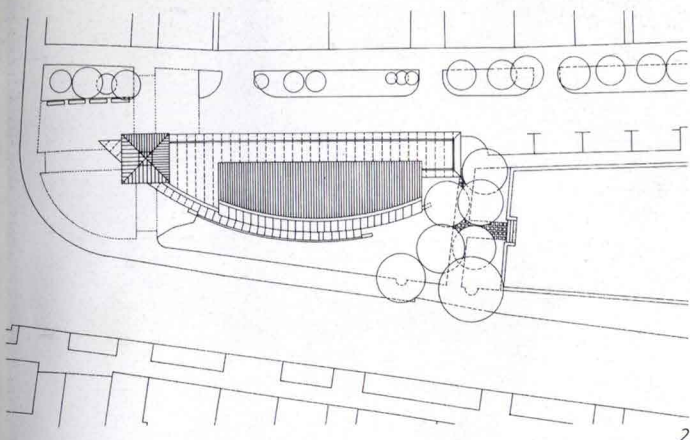

Fény, tisztaság, szabadság

Budakeszi református temploma

Budakeszi református temploma a nagy fehér falból, az erre támaszkodó faszerkezetből és az ezek közt beáradó fénytől épül föl. A bejövő fényt farácsok szűrik és töltik meg melegséggel

Templom épül Budakeszin, e sorok írásakor már a befejezésen munkálkodnak az építők. Az új templom a helyi reformátusság régi vágyát ölti testbe, másrészt jelét adja Magyarország második legnépesebb felekezete jelenlétének.

A faluképet ezentúl két templom határozza meg: a régi, klasszikus és méltóságteljes katolikus, és a szerényebb, modern református templom. Tűszerű, zsindeles tornya azonban ennek is messziről látszódik és hívogat.

A református templom nehezen talált helyet magának, akik részesei voltak a hosszú helykeresésnek, tudják ezt, akik nem, azokat nem is kell, hogy érdekelje. Véleményem szerint jó helyre épült a templom (hogyan is mondhatnék mást), a falu központjának e fontos területét tartalommal és építészeti hangsúllyal tölti meg. E terület mellett szólt továbbá a lelkészlak és a jelenlegi gyülekezeti terem közelsége is. Sikerült úgy formálni az épületet, hogy az előtte lévő forgalmi csomópont áttekinthetősége megmaradt, és a felette található I. világháborús emlékműre való rálátás sem csorbult. További, már építetői aggály volt a terület keskenysége, lejtése. Őseink katakombákban, pajtákbán és még ki tudja, milyen helyeken imádták

az Istent, ennek tükrében nekünk sem jelenthet akadályt egy kicsit szokatlan telekforma, vagy lejtés. Éppen ez a modern építészet egyik erőssége, tudniillik az, hogy a bevált kánonoktól eltérő, nehezebb helyzetekben is képes megoldást nyújtani. Napjainkban megszokhattuk, hogy meglévő település szerkezetébe ágyazódó, újonnan épülő templom nem tud a régi, ideálisnak tartott viszonyok és térbeli összefüggések szerint épülni.

Az okok taglalása messzire vezetne, az építész feladata az, hogy a szükségből erényt kovácsoljon.

Valószínű, hogy mindenkit elsőként a ház formája ragad meg: miért pont ilyen? Ki kell ábrándítanom azokat, akik mélyen megideologizált, bonyolult szimbólumrendszeren alapuló magyarázatra számítanak. Ez a templom a bevezetőben említették és a később részletezendő sok-sok tényező és építési szándék összhatásaként ilyen. Az épület formája egyébként a belső tér kivetülésének tudatosan komponált eredménye, a templom tervezésekor a belső volt számomra elsőrendű. A belső tartalmat és igényeket tükröző formálást tartom hitelesnek és őszintének, ezt gondolom természetesnek, ha úgy tetszik, organikusnak. Emellett bizonyára fölmerülnek asszociá-

ciós lehetőségek, lehet a templom hajlított teteje egy vitorla és alatta az íves fal által határolt tér a hajó, lehet, hogy a belső egy halat idéz, ki tudja. Nem akarhatom saját gondolataimat másokra erőltetni, az a fontos, hogy az épület mindenkiben megindítson valamit, saját asszociációkra sarkalljon, s a látott élményanyag jó emlékként rakódjék le a befogadóban.

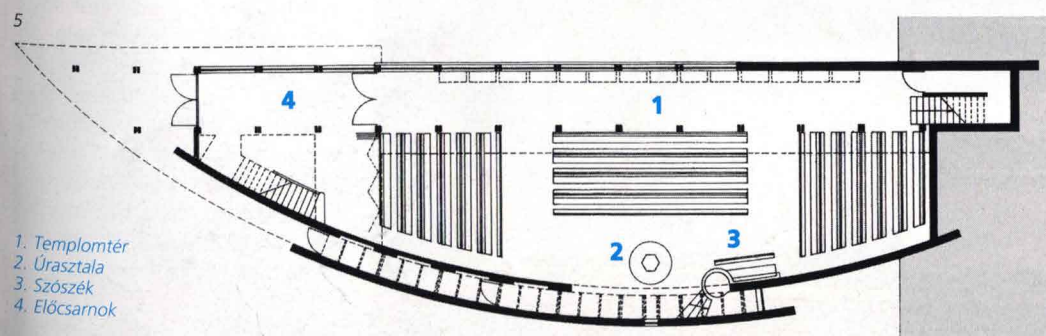
A református templom nekem fényt, tisztaságot, szabadságot jelent. Budakeszi református temploma ezért a nagy fehér falból, az erre támaszkodó faszervezetből és az ezek közt beáradó fényből épül föl. A bejövő fényt farácsok szűrik és töltik meg melegséggel. A falak fehér színe hagyomány, ma sem tudunk ennél szebbet. A főút felőli falak ívelt vonalvezetése a belsőben kedvező akusztikai hatást eredményez, emellett a falat merevvé teszi, kívül pedig jó rálátást enged a templom mögötti emlékműre, illetve a templom előtti útkeresztesződésre. A másik fontos építőanyag a fa: ősi anyag, mely ma is kiválóan alkalmazható, emellett melegséget áraszt, sőt még illata is van. A fa tudatos használatával kívántam e templomot a református hagyományokhoz (Felső-Tiszavidék, fa haranglábak) kapcsolni, és megszólítani határainkon túli

3

4

1. Templomtér
2. Úrasztala
3. Szószék
4. Előcsarnok

1. A fa használatával a templom a református hagyományokhoz kapcsolódik

2. Helyszínrajz: a keskeny, különleges fekvésű telek meghatározó volt a tömegképzésnél

3-4. Fényjátékok éjjel és nappal

5. Földszinti alaprajz

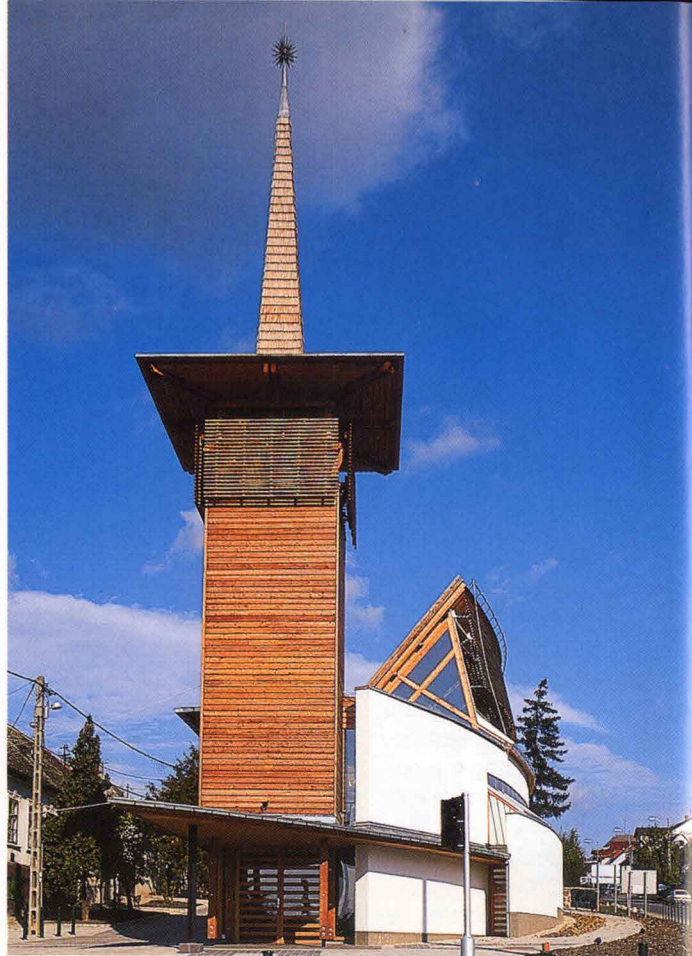
1. Az épület a torony felől: a torony egyszerre modern és hagyományokat idéző

2. Hosszú bevilágítósávok és a farácsok vesznek részt a fények alakításában

magyarjainkat, kiknek emléktemploma is egyben ez az épület. Itt a fa, mint anyag a múlt-hoz (is) köt, felhasználásának részletmegoldásai viszont a mai kort, technikát jelzik.

A templomot egy annak teljes hosszában végigfutó, fa oszlopsorral meghatározott közlekedő szervezi. Erről nyílik oldalirányba a nyújtott templomtér, mely bútorozása révén válik centrálissá. A centralitás fontos jellemvonása a református tereknek. A földszinti hosszanti közlekedő fölött karzat készült. A közlekedőt a földszinten a torony lábai alatt nyíló főbejárat indítja. A torony tehát az épület elején csúcsosodik, ott, ahol a nagy fehér fal ívelődése már majdnem megérinti. A toronyfej kiképzése idézi legközvetlenebbül a hagyományokat – formailag. Pedig a szerkezete az igazán archaikus, amit senki sem lát:

fából van az egész. Visszakanyarodván a belsőbe, a főbejárat egy kis előcsarnokon át vezet a templomtérbe, s az ezek közti harmonikaszerűen eltolható fal révén a két tér összenyitható. Kevésfajta anyagot használtunk: lényegében a falakon kívül minden fából készült. Fa tartószerkezet, földem és tető, faszindely, a belsőben faburkolatok, fa mellvédek és padok – mindez az építetők bölcs döntése folytán vörösfenyőből, gyönyörűen mutatva, hogy mennyi mindenre alkalmas ugyanaz a fa. Hiszek az anyagi-ökonomiában, mely gondos részletképzés mellett eleganciává nemesedhet. Hiszek a „kevesebb több” közhelyeszerű igazságában. A templombelső terepbe mélyedő vége kővel van kirakva, a Föld mélyét jelző. E fölött az üvegfal az emlék-

műre nézhetünk, előtte sok növényvel, az élő természettel. Hibaként róható föl a sok fa használata, mely főleg a külsőben gondozást igényel. Egyrészt azonban éppen emiatt alkalmaztuk a sűrű szerkezetű, gyantában dús vörösfenyőt, mely a többi fánál ellenállóbb, idővel szépen patinásodik. Másrészt viszont a fát valóban ápolni kell. Ugyanúgy, mint ahogy

ápolni kell testünket, ápolni kell a jószágot, de ápolni kell a szeltemet, a barátságot is. Ápolni kell mindent, mi gondjainkra bízott. Semmi sincs ingyen. Befejezésül essék szó azokról, akik nélkül az építész gondolatai csak tervek, modellek maradnának. Nem a szokásos köszönetnyilvánítás, tiszteletudó névfelsorolás okán teszem ezt. Úgy érzem, olyan történet szereplője voltam, mint amelyről mindannyian álmodunk. Az építetők gyülekezet, élén lelkipásztorával, olyan döntéseket igyekezett mindig hozni, melyekkel nyugodtan el tud majd az utókornak számolni. Pályázati tervem elfogadásától kezdve teljes bizalmukat és növekvő szeretetüket élvezhettem. A kivitelezővel való kapcsolatomban e munka kapcsán úgy érzem, barátsággá nemesedett. Nem a hasznát kereste e munkán, a tökéletes, marandó alkotás volt a célja. A szinte mindennapos művezetések során a mesteremberekkel való egyeztetéseknél szabad kezet kaptam, megbíztak minden elképzelésemben. Az építetőkkel való viszonyukra sem vetült soha árnyék, a két fél készségességének természetesen a ház látta hasznát. Jó volt velük dolgozni. Csináltunk egy templomot.

Basa Péter

